

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ**

Алексеєнко Т. Ф.

**Робоча програма дисципліни
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

для здобувачів вищої освіти

**Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 014 Середня освіта**

Київ– 2023

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

«ПОГОДЖЕНО»

Директор Інституту педагогіки НАПН
України

Заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки НАПН України

Олег ГОПУЗОВ

Микола ГОЛОВКО

від "05" жовтня 2023 р.

від "05" жовтня 2023 р.

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПІДХІД
В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліни для здобувачів вищої освіти

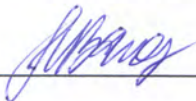
ступінь «Доктор філософії»

спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

КИЇВ-2023

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

Завідувач аспірантури та докторантури

_____ Марина ЗАГОРУЛЬКО

УДК 37.013.303: 304

Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями). 23 с.

Автор:

Алексєєнко Тетяна Федорівна, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Рецензенти:

Дічек Наталія Петрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу історії та філософії освіти Інституту педагогіки НАПН України;

Альохін Михайло Михайлович, доктор філософії з соціальної роботи, директор приватного закладу освіти «КМДШ» Осокорки».

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України.

Протокол № 10 від «05» жовтня 2023 р.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік
© Алексєєнко Тетяна Федорівна, 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 1	Галузь знань: <u>01 –</u> <u>«Освіта/Педагогіка»</u>	Вибіркова навчальна дисципліна
Загальна кількість годин – 30		
Модулів – 1	Спеціальність 014 «Середня освіта»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		3-й
		Семестр
		6-й
Індивідуальне заняття не передбачено	Ступінь вищої освіти – доктор філософії	Лекції
		4 год.
		Семінарські
		6 год.
		Самостійна робота
		20 год.
		Вид контролю: залік

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:1,5.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни **«Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти»** є забезпечення освітньо-наукової підготовки здобувачів доктора філософії шляхом: розкриття сутності, особливостей і потенціалу соціально-педагогічного підходу, використання його основних понять і категорій у дослідницькій та професійній діяльності; опанування методології дослідження і розв'язання комплексних проблем сучасної освітньої практики у соціально-педагогічних викликах та пошуку й розробленні інновацій, спрямованих на позитивну соціалізацію здобувачів освіти; розвитку соціальної, методичної й відповідної технологічної компетентності для здійснення науково-дослідної роботи і викладання у закладах середньої та вищої освіти; розвитку соціальної та наукової рефлексії.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни **«Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти»** є формування наступних компетентностей:

інтегральної компетентності (ІК):

- здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері освіти, застосовувати методологію наукової та соціально-педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення;

загальної компетентності (ЗК):

(ЗК 1). Здатність самостійно здобувати нові знання в галузі освіти, теорії та методики забезпечення цілісності освітнього процесу.

(ЗК 2). Здатність генерувати нові ідеї, виявляти креативність.

(ЗК 3). Здатність критично і аналітично мислити в оцінці явищ соціально-педагогічного змісту та пошуку рішень їх оптимізації.

(ЗК 4). Здатність адекватно застосовувати кращі освітньо-педагогічні й соціально-педагогічні практики у професійно-педагогічній діяльності.

(ЗК 5). Здатність мотивувати учасників освітнього процесу до роботи в команді.

(ЗК 6). Здатність організувати продуктивну усну та письмову комунікацію в освітній, науковій та управлінській діяльності

(ЗК 7). Здатність використовувати інноваційні інформаційні технології у професійній комунікації та дослідницькій діяльності.

(ЗК 8). Здатність розв'язувати дослідницькі проблеми з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

(ЗК 9). Здатність цінувати та пропагувати українську науку, культуру і освіти, поважати мультикультурність.

фахових компетентностей (ФК):

- (ФК 1). Здатність використовувати когнітивні та практичні уміння, навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для моделювання та організації освітнього процесу з навчальних дисциплін, предметів та інтегрованих курсів у закладах освіти.

- (ФК 2). Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, розуміти іншомовні наукові тексти за напрямом досліджень.

- (ФК 3). Здатність застосовувати практико-орієнтовані методики навчання у професійно-педагогічній діяльності з предметної спеціальності.

- (ФК 4). Здатність здійснювати та організувати проектну діяльність в конкретній предметній освітній галузі.

- (ФК 5). Здатність до організації партнерської (суб'єкт-суб'єктної) взаємодії в науково-дослідній діяльності та освітньому процесі.

- (ФК 6). Здатність здійснювати моніторинг та оцінювання результатів власної науково-дослідної і практичної педагогічної діяльності в конкретній освітній галузі, визначати напрями подальших досліджень та індивідуальні професійно-педагогічні потреби.

- (ФК 7). Здатність використовувати спеціалізовані уміння та навички розв'язання проблем для виконання кваліфікаційної праці (дисертації) та презентації результатів власних наукових досліджень.
- (ФК 8). Здатність організувати безпечне освітнє середовище.

Вивчення дисципліни «Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти» можна вважати успішними за умови досягнення визначених *програмних результатів* фахової компетентності.

ПРН	Знання	Уміння та навички
ПРН 1	<ul style="list-style-type: none"> – знання про різні типи джерел інформації та способи роботи з ними; – знання про сучасні технології пошуку, аналізу та інтерпретації професійно значущої інформації; – знання про методи та інструменти оброблення та аналізу інформації. 	<ul style="list-style-type: none"> – уміння працювати з джерелами різних типів; – уміння здійснювати пошук, оброблення та аналіз професійно значущої інформації; – уміння застосовувати методи та інструменти для оброблення та аналізу професійно значущої інформації.
ПРН 2	<ul style="list-style-type: none"> – знання про сучасні світові та вітчизняні освітньо-наукові тренди та освітні практики; – освітньо-предметні знання (за предметними спеціальностями) відповідно до сучасного стану розвитку відповідної галузі та методики її реалізації; – знання про креативне мислення, інноваційну науково-дослідну діяльність в галузі освіти та методи її активізації. 	<ul style="list-style-type: none"> – уміння постійно оновлювати знання в галузі освіти та наук про освіту; – уміння визначати актуальні проблеми освітньо-предметної галузі, методики навчання як педагогічної науки та пропонувати механізми їх вирішення; – уміння застосовувати методики генерування ідей та управлінських рішень; – уміння приймати ефективні рішення під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності.
ПРН 3	<ul style="list-style-type: none"> – знання про особливості здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти; – знання про стратегії застосування аналітичного та критичного мислення. 	<ul style="list-style-type: none"> – уміння здійснювати аналітичну діяльність у процесі науково-дослідної роботи та критично оцінювати її результативність; – уміння опрацьовувати та оцінювати джерела, застосовуючи стратегії аналітичного й критичного мислення; – уміння здійснювати аналітичну діяльність під час організації та реалізації освітнього процесу та критично оцінювати його результативність.
ПРН 4	<ul style="list-style-type: none"> - знання про сучасні світові та вітчизняні інноваційні освітньо-педагогічні практики, механізми їх застосування в умовах конкретного закладу освіти. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння виявляти кращі сучасні освітньо- педагогічні практики; - уміння адаптувати інноваційні освітньо- педагогічні практики до потреб системи освіти в Україні;

		- уміння застосовувати інноваційні освітні практики в умовах конкретного закладу освіти.
ПРН 5	- знання про сутність мотивації, мотивацію учіння, теорії мотивації; - знання про цілі навчання та способи їх досягнення; - знання про методи організації командної роботи.	- уміння здійснювати діагностування ієрархії мотивів суб'єктів навчання; - уміння визначати стратегічні та тактичні цілі навчання; - уміння визначати ефективні способи досягнення цілей навчання; - уміння організовувати учасників освітнього процесу задля досягнення спільної освітньої мети.
ПРН 6	- знання про комунікацію в освітній, науковій та управлінській діяльності, міжособистісну та педагогічну взаємодію.	- уміння організовувати процес комунікації в освітньому процесі, науковій та управлінській діяльності на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії; - уміння здійснювати педагогічну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу, наукової діяльності та управління.
ПРН 7	- знання про сучасні інформаційні технології, типи та особливості створення засобів їх реалізації; - знання про психолого-педагогічні, ергономічні, санітарно-гігієнічні вимоги до електронних освітніх ресурсів та організації роботи з ними здобувачів освіти.; - знання про форми, методи, способи застосування в освітньому процесі та науковій діяльності інформаційних технологій, електронних засобів навчального призначення й цифрових електронних ресурсів.	- уміння застосовувати в науковому та освітньому процесі електронні засоби навчального призначення, цифрові освітні ресурси, віртуальні освітні середовища; - уміння створювати дидактичне комп'ютерне забезпечення освітнього процесу за предметними спеціальностями з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей здобувачів освіти.
ПРН 8	- знання основ етики організації і здійснення науково-дослідної діяльності та освітнього процесу; - знання принципів професійної етики та академічної доброчесності; - знання вимог законодавства щодо дотримання принципів професійної етики та академічної доброчесності в науковій та педагогічній діяльності.	- уміння дотримуватися етичних норм та принципу академічної доброчесності в процесі науково-дослідної та педагогічної діяльності; - уміння організовувати і здійснювати наукову діяльність та освітній процес з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; - уміння стимулювати здобувачів освіти щодо дотримання норм професійної етики та академічної доброчесності.
ПРН 9	- знання про традиції української національної культури та освіти; - знання про мультикультурність	- уміння виявляти повагу, цінувати та пропагувати кращі традиції української національної культури й освіти;

	сучасного суспільства, толерантність та попередження виникнення конфліктних ситуацій	- уміння бути толерантним у сучасному мультикультурному суспільстві.
ПРН 10	<ul style="list-style-type: none"> - знання історико-педагогічних особливостей та тенденцій розвитку методики навчання відповідно до предметних спеціальностей; - знання принципів побудови та механізмів реалізації освітніх стандартів, освітніх та модельних навчальних програм; - знання вимог до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти (відповідно до предметної освітньої галузі); - знання традиційних та інноваційних методик і технологій моделювання змісту навчання, створення й оцінювання якості сучасного підручника; - знання про застосування принципів диференціації та інтеграції в навчанні, компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходів; - знання сучасних технологій та інструментів контролю й оцінювання результатів навчання здобувачів освіти. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння визначати актуальні проблеми методичної науки та освітньої практики (відповідно до предметної освітньої галузі); - уміння моделювати зміст навчальної дисципліни, предмета, інтегрованого курсу та реалізовувати його в навчальній, модельній навчальній програмі та підручнику; - уміти визначати вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти (відповідно до предметної освітньої галузі); - уміння здійснювати контроль та оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.
ПРН 11	<ul style="list-style-type: none"> - знання про норми і стилі української літературної мови, використання усного та писемного мовлення - знання про прийоми та методи збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлення ними думок, почуттів і ставлень в освітньому процесі та процесі науково-дослідної діяльності; - знання про стратегії комунікації з учасниками освітнього процесу; - знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати усну та письмову комунікацію державною мовою (іноземною/іноземними мовами); - уміння застосовувати прийоми та методи збагачення мовлення здобувачів освіти; - уміння висловлювати думки, почуття і ставлення в освітньому процесі та процесі науково-дослідної діяльності (державною та іноземною/іноземними мовами); - уміння формулювати усно та письмово науково обґрунтовані думки (державною та іноземною/іноземними мовами); - уміння формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації.
ПРН 12	- знання особливостей	- здатність добирати, розробляти та

	проектування та використання практико-орієнтованих методик навчання з предметних спеціальностей.	використовувати практико-орієнтовані методики з предметних спеціальностей.
ПРН 13	<ul style="list-style-type: none"> - знання про основні етапи та особливості реалізації проектної діяльності в конкретній предметній галузі; - знання про взаємодію суб'єктів освітнього процесу під час проектної діяльності; - знання про освітній та розвивальний потенціал навчальних проєктів (за предметною спеціальністю); - знання про розподіл ролей учасників проектної групи; - знання особливостей управління проектною діяльністю. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати взаємодію в проектній діяльності (для конкретної предметної освітньої галузі); - уміння організовувати взаємодію суб'єктів освітнього процесу під час проектної діяльності; - здійснювати ефективне управління проектною діяльністю.
ПРН 14	<ul style="list-style-type: none"> - знання принципів партнерської взаємодії в науковій діяльності та освітньому процесі; - знання особливостей та етапів формування суб'єкт-суб'єктних відносин; - знання основних форм конструктивної взаємодії між дослідниками, учасниками освітнього процесу. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння застосовувати механізми реалізації партнерської взаємодії між дослідниками, учасниками освітнього процесу, представниками громадських організацій; - уміння координувати та стимулювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію.
ПРН 15	<ul style="list-style-type: none"> – знання критеріїв оцінювання результатів науково-дослідної і освітньої діяльності наукової установи, закладу освіти, науковця та педагогічного працівника; – знання форм та інструментарію моніторингу й оцінювання результатів науково-дослідної та практичної педагогічної діяльності; – знання форм і технологій безперервного професійного розвитку; – знання сучасних вітчизняних та зарубіжних тенденцій формування професійної траєкторії науковця та педагога. 	<ul style="list-style-type: none"> – уміння встановлювати результати власної науково-дослідної і практичної педагогічної діяльності в конкретній предметній освітній галузі; – уміння здійснювати самоаналіз результатів науково-дослідної та професійної діяльності; – уміння застосовувати різні форми та інструментарій моніторингу й оцінювання результатів науково-дослідної та педагогічної діяльності; – уміння визначати індивідуальні професійні потреби; – уміння розробляти критерії оцінювання науково-дослідної та педагогічної діяльності; – уміння коригувати власну професійну траєкторію за результатами оцінювання якості науково-дослідної та педагогічної діяльності.
ПРН 16	- знання психолого-педагогічних засад здійснення науково-	- уміння визначати наукові проблеми в обраній освітньо предметній галузі;

	<p>дослідної діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання про методики та технології аналізу предметної галузі з метою визначення проблем та розроблення механізмів їх розв'язання; - знання вимог до публікацій на здобуття наукового ступеня; - знання вимог до кваліфікаційної праці (дисертації), її структури, технології виконання та презентації отриманих наукових результатів; 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння планувати етапи наукового дослідження; - уміння добирати оптимальний методологічний інструментарій, застосовувати методи педагогічного і міждисциплінарного дослідження; - уміння оформлювати результати дослідження в наукові публікації та супроводжувати їх подання до фахових видань, зокрема, таких, що входять до провідних міжнародних наукометричних баз; - уміння оформлювати кваліфікаційну працю (дисертацію) згідно з вимогами; - уміння презентувати ключові результати наукового дослідження.
ПРН 17	<ul style="list-style-type: none"> - знання ознак безпечного освітнього середовища; - знання особливостей формування та функціонування безпечного освітнього середовища з конкретних предметно освітніх галузей. 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння організовувати безпечне освітнє середовище; - уміння дотримуватися принципів безпечного освітнього середовища та правил підтримання фізичного й психологічного здоров'я здобувачів освіти під час розроблення та реалізації методичних систем з урахуванням особливостей предметно освітніх галузей.

Основними завданнями вивчення дисципліни «**Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти**» є формування

предметних (професійних) компетентностей:

- здатність моделювати розвиток освітнього середовища, особливості соціалізації здобувачів освіти з урахуванням існуючих викликів (глобалізації, пандемії, війни, активних бойових дій, масового переселення всередині країни та в інші країни, залучення в інші системи освіти та ін.), а також умов їх оптимізації;

- здатність презентувати результати власного дослідження та обговорювати наукові ідеї і роботи інших дослідників, у тому числі іншою мовою;

- здатність застосовувати соціально-педагогічний підхід та його термінологію у професійній та дослідницькій діяльності;

- здатність проектувати освітнє середовище, його окремі умови для позитивної соціалізації здобувачів освіти;

- здатність до командної роботи у складі фахівців, організації партнерської взаємодії у прийнятті рішень щодо реагування на актуальні соціально-педагогічні виклики та у комплексному розв'язанні проблем соціалізації особистості в освітньому середовищі;

- здатність критично оцінювати результати власної наукової дослідної і практичної діяльності, бачити актуальні соціально-педагогічні потреби в освітньому середовищі і соціалізації здобувача освіти, прогнозувати подальші перспективи;

- здатність використовувати знання про закономірності, механізми, багатокomпонентність, детермінанти, ресурси формування освітнього середовища і соціалізації в ньому особистості у власному науковому дослідженні та презентації його результатів;

- здатність до організації безпечного освітнього середовища з урахуванням існуючих ризиків та потенціалу.

У *результаті* вивчення дисципліни «Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувача освіти» здобувач повинен:

знати:

- сутність соціально-педагогічного підходу;
- основні поняття і терміни предметного поля;
- етапи й види соціалізації особистості;
- сутнісний зміст гендерної соціалізації особистості та гендерованого характеру освіти;
- основні закономірності і механізми соціалізації особистості в освітньому середовищі, агентів соціалізації, ризики і можливості;
- структурні компоненти, потенціал освітнього середовища, ресурси його розвитку та умови оптимізації;
- інновації й соціально-педагогічні технології супроводу освітнього процесу;
- ключові компетентності, що формуються за результатами навчання
- про антидискримінаційну експертизу шкільних підручників;

вміти:

—працювати аналітично з інформаційними джерелами та освітніми, у тому числі е-ресурсами;

—використовувати методи та інструменти дослідження соціально-педагогічних явищ;

—визначати форми дискримінації в освітньому середовищі та пропонувати антидискримінаційні заходи на їх усунення;

—генерувати нові ідеї, обґрунтовувати та приймати ефективні рішення щодо актуальних викликів і проблем соціально-педагогічного змісту, оптимізації умов освітнього середовища та соціалізації в ньому особистості;

—виявляти й застосовувати кращі сучасні освітньо-педагогічні практики, спрямовані на оптимізацію умов освітнього середовища та позитивну соціалізацію особистості, створення безпечних умов;

- вміти конструктивно комунікувати в освітньому середовищі та поза ним, створювати для цього сприятливі умови, мотивувати учасників освітнього процесу до роботи в команді;
- розвивати наскрізні гнучкі навички;
- використовувати інформаційні технології та створювати нові світні е-ресурси;
- розробляти моделі/умови сучасного освітнього середовища, сприятливі для позитивної соціалізації здобувачів освіти;
- дотримуватись принципів професійної етики та академічної доброчесності.

обґрунтовувати та проявляти ставлення:

- ціннісне ставлення до досягнень української педагогічної науки, освіти, культури;
- ціннісне ставлення до надбань зарубіжної науки, освіти, культури;
- ціннісне ставлення і повагу до потреб та прав всіх учасників освітнього процесу, не залежно від походження, віку, статі, індивідуальних здібностей та можливостей;
- адекватне ставлення до індивідуальних потреб та особливостей соціальних ситуацій життя, психоемоційних станів і розвитку здобувачів освіти у виборі та використанні соціально-педагогічних технологій;
- толерантності й розуміння «інакшості» у сучасному полікультурному суспільстві;
- компетентного вияву соціальної та наукової рефлексії на соціально-педагогічні явища.

Програма навчальної дисципліни «Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти» складається з одного модулю. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 годин / 1 кредит за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Назва дисципліни. Змістовий модуль 1	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
Тема 1. Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувача освіти	30	4	6		20
Всього годин	30	4	6		20

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

Таблиця 2

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Освітнє середовище як соціально-педагогічний конструкт соціалізації особистості	2
2.	Соціально-педагогічний супровід освітнього процесу	2
	Разом	4

Тема 1. Освітнє середовище як соціально-педагогічний конструкт соціалізації особистості

Вступна частина:

1. Організаційний компонент викладання дисципліни.
2. Сутність і зміст соціально-педагогічного підходу у дослідницькій та професійній діяльності. Його основні концепти.

Питання до обговорення:

1. Основні закономірності, механізми, агенти соціалізації здобувача освіти.
2. Можливі соціальні ефекти соціалізації особистості в освітньому середовищі й малих групах ровесників.
3. Причини і механізми розвитку булінгу, мобінгу, кібербулінгу та інших соціальних девіацій.
4. Освітні тренди і ресурси соціально-педагогічного змісту у навчальній та психоемоційній підтримці здобувачів освіти.
5. Сучасні виклики і тенденції у функціонуванні освітнього середовища й соціалізації особистості.

Питання на закріплення матеріалу:

- Назвіть основні механізми соціалізації особистості. Які з них найбільшою мірою спостерігаються в умовах формальної і неформальної освіти, в окремому освітньому середовищі?
- У чому виявляються та причини розвитку булінгу, мобінгу, кібербулінгу? Які існують механізми протидії цим явищам?
- Назвіть основні втрати та ресурси соціально-педагогічного змісту у навчальній та психоемоційній підтримці здобувачів освіти в умовах війни та у післявоєнній відбудові системи освіти України?
- Як ви уявляєте подальший розвиток освітнього середовища та основні вимоги до його функціонування з урахуванням досвіду воєнних подій в Україні?

Завдання на рефлексію:

— Як/які знання з соціальної педагогіки можуть допомогти вам у професійній діяльності та написанні наукової роботи за обраною темою дослідження? Спробуйте це проілюструвати конкретними прикладами.

Тема 2. Соціально-педагогічний супровід освітнього процесу

Питання до обговорення:

1. Основні суб'єкти та чинники розвитку розвивального середовища освітнього закладу.
2. Соціально-педагогічна парадигма виховання як концепт керованої соціалізації особистості і групи.
3. Соціально-педагогічні технології позитивної соціалізації груп і осіб соціального ризику.
4. Ідентичність, її види, особливості формування. Можливості й проблеми підтримки ідентичності у дітей-мігрантів та тимчасово переміщених в умовах війни, природних та техногенних катастроф.
5. Соціально-педагогічна діяльність під час пандемії та війни.

Питання на закріплення матеріалу:

- Назвіть основні характеристики розвивального середовища освітнього закладу.
- У чому суть соціально-педагогічної парадигми виховання?
- Назвіть основні цільові групи та окремих осіб соціального ризику, соціально-педагогічні технології їх позитивної соціалізації.
- Як ви розумієте ідентичність? Назвіть її основні види та чинники формування.

Завдання на рефлексію:

— Які ви бачите перспективи і можливості використання соціально-педагогічного супроводу (соціально-педагогічної підтримки) освітнього процесу у розкритті теми вашого дисертаційного дослідження та у безпосередній професійній діяльності?

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Таблиця 3

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Аналіз концепцій і моделей розвитку освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти у вітчизняному і зарубіжному досвіді (за результатами самостійної пошукової роботи).	2
2.	Актуальні проблеми, завдання, методи і технології	2

	організації шкільного колективу та соціально-педагогічної підтримки дітей і молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах (вимушено переміщених; мігрантів; з особливими потребами; дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування та ін.).	
3.	Презентація результатів власного дослідження з наближенням до змісту навчальної дисципліни	2
	Разом	6

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувача освіти» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, набуття й удосконалення практичних навичок та умінь, що сприяють формуванню наукової і професійної компетентності здобувачів ступеня доктора філософії.

Самостійна робота структурована до змісту тем. Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово (тези виступів, презентації), здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

Таблиця 4

№ з/п	Завдання і назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1.	<u>Опрацюйте</u> основні поняття соціально-педагогічного підходу у дослідженні освітнього середовища та соціалізації здобувача освіти: визначення, ступінь розроблення (соціалізація; середовище, освітнє середовище, розвивальне середовище; соціально-педагогічна діяльність; соціально-педагогічна технологія). <u>Складіть</u> перелік цих понять та варіанти їх визначення з посиланням на літературні джерела. Проаналізуйте їх.	2
2.	<u>Проаналізуйте</u> положення однієї з концепцій і моделі (за бажанням – кількох у порівнянні) розвитку закладу освіти у контексті інновацій освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти у вітчизняному і зарубіжному досвіді (бажано наближених до теми вашого дисертаційного дослідження або ідеї яких потенційно можуть становити інтерес у вашому науковому пошуку). <u>Підготуйтеся</u> до їх обговорення з акцентом на соціально-педагогічному підході у ході семінарського заняття з	4

	<p>використанням комп'ютерної презентації (під час дистанційного навчання) або ж підготовлених тез (в аудиторній роботі). <u>Подумайте</u>, які ідеї ви могли б імплементувати у свій експеримент.</p> <p><u>Орієнтовні пропозиції</u>: авторські, альтернативні, експериментальні (До прикладу: Вальфдорська школа; дитячий садок, школа, центр розвитку Марії Монтесорі; Школа «Дальтон»; школа «Ермітаж»; школа «Діалогу культур», відкриті школи; школи без стін; навчальні парки; вуличні академії та ін.</p>	
3.	<p><u>Аргументуйте</u> виховний потенціал освітнього середовища <u>Запропонуйте</u> ефективні заходи його підвищення, у т.ч. в соціально-педагогічній роботі з малими групами школярів.</p> <p><i>Примітка.</i> При виконанні завдання враховуйте вікові можливості та актуальні потреби здобувачів освіти.</p>	2
4.	<p><u>Запропонуйте та обґрунтуйте</u> комплекс соціально-педагогічних умов оптимізації сучасного освітнього середовища та соціалізації в ньому особистості з урахуванням педагогічного досвіду та сучасних викликів і проблем: 1) в умовах війни; 2) в умовах після воєнної відбудови; 3) цифровізації суспільства.</p>	2
5.	<p><u>Сформулюйте та аргументуйте</u> ваші пропозиції щодо проектування розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства та дистанційної форми навчання (е-середовище).</p>	2
6.	<p><u>З'ясуйте</u> 1. Філософію інклюзії, її нормативне підґрунтя, основні принципи, інновації та вимоги організації інклюзивного освітнього середовища, роль Асистента вчителя/вихователя в інклюзивному класі/групі.</p> <p>2. Стан сучасної інклюзивної освітньої практики.</p> <p>3. Сутнісний зміст гендерної соціалізації особистості, гендерованого характеру освіти та андискримінаційної освітньої політики.</p>	2
7.	<p><u>Дослідіть</u> за освітніми та іншими інтернет ресурсами використання цифрових технологій у соціальній та соціально-педагогічній роботі, тематику їх спрямованості та основні цільові групи. <u>Аргументуйте</u> вашу оцінку стану.</p>	2
8.	<p><u>Узагальніть</u> особливості соціально-педагогічних технологій. <u>З'ясуйте</u> алгоритм їх побудови. <u>Ознайомтесь</u> з соціально-педагогічними технологіями підтримки в освітньому середовищі осіб і груп соціального ризику (соціально-педагогічний супровід, тьюторинг, рівний-рівному, гейткіпінг, технологія ведення випадку, артпедагогіка, педагогічна анімація та ін.) та <u>презентуйте</u> їх на семінарі за вибором.</p>	4

9.	Запропонуйте та презентуйте ідеальну Модель сучасного освітнього середовища, дружнього до здобувача освіти.	2
Разом		20

Примітка: (письмова робота за кожною з тем самостійної роботи подається на 1-3 сторінках формату А4 (шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал), з подальшим захистом положень на семінарському занятті або у процесі наукового діалогу).

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні форми, види і методи навчання:

Форми організації: очна/заочна; дистанційна, змішана.

Види навчальної діяльності: лекції, семінари, самостійна робота.

Методи: лекція (проблемний виклад), діалогічне спілкування, мозковий штурм, кейс-метод (case study), проектування, моделювання, презентування, опитування, контролю та самоконтролю.

Під час дистанційного навчання: Форми: відеоконференції на on-line платформах (Zoom, Zoom-Meet, Google Meet) та месенджерів (Viber);

Самостійна робота передбачає використання рекомендованої літератури і ресурсів (у т. ч. електронних ресурсів) бібліотек, зокрема електронної бібліотеки НАПН України, Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського, Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського та ін.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєння аспірантами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять, виконання аспірантами самостійної роботи, проведення і перевірки підсумкового контрольного опитування та шляхом самоконтролю.

Бали отримані впродовж семестру розподіляються за видами навчальної діяльності.

Пасивна присутність на лекціях в балах не оцінюється. До підсумкового контролю з дисципліни допускаються аспіранти які повністю виконали програму і отримали не менше 45 балів.

Підсумковий контроль здійснюється у формі **заліку**. Він здійснюється в усній формі відповідно до вимог положення про семестровий контроль інституту педагогіки НАПН України як підсумкової атестації, що полягає в оцінці

Загальні критерії:

- рівень засвоєння аспірантом теоретичних та практичних навичок;
- виконання поставлених завдань на семінарських заняттях та під час самостійної роботи, передбачених навчальним планом.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на семінарських заняттях та під час самостійної роботи, а також за відповіді на питання в кінці лекцій.

Таблиця 5

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Обов'язковими вимогами є: присутність та активність здобувача під час заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та інше, що може знижувати ефективність навчального процесу.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них: 85 балів здобувач може отримати впродовж роботи на семінарських заняттях та за виконання самостійної роботи; 15 балів – на заліку.

За сумою балів виставляється підсумкова оцінка – *зараховано/не зараховано*. Зараховано виставляється за умови набрання більше 59 балів.

Схема нарахування балів з дисципліни подано у таблиці 6.

Таблиця 6

Поточне оцінювання, самостійна робота, залік

Поточний контроль (за кожний виконаний вид роботи)										Підсумковий контроль	Сума	
Л 1	Л 2	С 1	С 2	С 3	С/р (9)					15	100	
5	5	10	10	10	5	5	5	5	5			5

Скорочення: Л – лекція; С – семінар; С/р – самостійна робота.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій – рукопис.
2. Методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять з дисципліни «Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти» – рукопис.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексеєнко Т. Ф. Виклики глобалізації у сучасних соціально-педагогічних тенденціях і проблемах становлення особистості. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. К., 2006. Вип. 9, кн. II. С. 7–18.
2. Алексеєнко Т. Ф. Вплив інформаційних технологій на стан і розв'язання актуальних соціально-педагогічних проблем суспільства. *Наукові записки Тернопіль. нац. пед. ун-ту імені Володимира Гнатюка*. Серія : Педагогіка. Тернопіль, 2013. № 3. С. 3–8.
3. Алексеєнко Т.Ф. Зміст та напрями соціально педагогічної діяльності. *Соціальна педагогіка: теорія і практика*. 2007. № 3. С. 9-13.
4. Алексеєнко Т. Ф. Концептуалізація соціально-педагогічної підтримки сімей з дітьми інвалідами. *Адукація і виховання*. Снежань, 2014. № 12. С. 67-73.
5. Алексеєнко Т.Ф. Концептуальні засади соціально-педагогічної парадигми виховання. *Наукові записки. Психолого-педагогічні науки*. Ніжин. держ. ун-т імені Миколи Гоголя ; [за ред. проф. Є.І. Коваленко]. Ніжин, 2014. № 3. С.7-11.
6. Алексеєнко Т.Ф. Концептуальні орієнтири розвитку соціально-педагогічної діяльності та соціальної роботи в Україні. *Модифікація концепції соціально-педагогічної діяльності та соціальної роботи в Україні у контексті реалізації цілей сталого розвитку суспільства* : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків 14 грудня 2017 р. / ФОП Петров В.В., 2018. С. 8-12.
7. Алексеєнко Т. Ф. Концептуальні підходи до визначення соціально-педагогічних засад виховання особистості. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. пр. К.; Житомир, 2003. Вип. 5, кн. 1. С. 46–57.
8. Алексеєнко Т. Ф. Методологічні засади здійснення соціально-педагогічних досліджень: теорія і досвід. *Становлення особистості*. Кам'янець-Подільський, 2007. 212 с. С. 35–48.
9. Алексеєнко Т. Ф. Методологічні засади соціалізації особистості у контексті соціальних проблем *Виховання дітей та молоді в контексті розвитку громадянського суспільства*. Педагогічні науки. Вип. 35. Херсон : Вид-во ХДУ, 2003. С. 14–17.
10. Алексеєнко Т. Ф. Можливі соціальні ефекти групової поведінки і діяльності. *Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу в позашкільних навчальних закладах* : зб. матеріалів I Міжнар. симп. практичних психологів позашкільн. навч. закладів, (Київ, 1–3 берез. 2012 р.). К. : РВЦ КПДЮ, 2012. С. 35–39.
11. Алексеєнко Т.Ф. Можливості й ризики конструювання нової ідентичності у вимушених переселенців (мігрантів). *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. праць. 2020. Вип. 24.
12. Алексеєнко Т. Ф. Мотивація, механізми і вікові передумови формування соціальної поведінки особистості в групі. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal)*. Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warszawa, Polska, 2015. С. 10–14.
13. Алексеєнко Т. Ф. Образ сучасного світу в соціальному досвіді й моделях поведінки дітей і молоді. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський, 2007. Вип. 10, кн. II. С. 7–17.

14. Алексєєнко Т. Ф. Проблема корекції у неповнолітніх засуджених упущень сімейного виховання. *Niedostosowanie Spoleczne Teorie i Doswiadczenia*. Chelm, 2014. С. 381–394.
15. Алексєєнко Т.Ф. Проблеми вимушених переселенців в Україні як феномен біфуркації ціннісних смислів реального життя і соціального виховання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка : зб. наук. пр. Вип. 24 (т. II). К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. С. 174-180.
16. Алексєєнко Т. Ф. Роль національно-духовних цінностей у соціалізації особистості. *Світ виховання : часопис для вчителів, батьків, дітей*. 2006. № 4. С. 4–7.
17. Алексєєнко Т. Ф. Роль самовизначення у становленні соціального досвіду особистості школяра. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. К. : Імекс-ЛТД, 2008. С. 33–41.
18. Алексєєнко Т. Ф. Соціалізація особистості: можливості й ризики: наук.-метод. посіб. К., 2007. 152 с.
19. Алексєєнко Т. Ф. Соціальна педагогіка як соціальна дисципліна: досвід і перспективи розвитку. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. – 2007. – № 3. – С. 4–8.
20. Алексєєнко Т. Ф. Соціально-педагогічна підтримка дітей групи ризику. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2005. № 1. С. 51–56.
21. Алексєєнко Т.Ф. Технології реалізації стратегії гейткіпінгу у соціально-педагогічній підтримці дитини і сім'ї. *Рідна школа*. №6. 2016.
22. Алексєєнко Т. Ф. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2004. № 2. С. 19-23.
23. Алексєєнко Т. Ф. Фактори соціалізації особистості. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. пр. – К. ; Житомир, 2005. Вип. 7. С. 74–78.
24. Алексєєнко Т. Ф. Феноменологічний підхід в оцінці розвитку малої групи як соціально-педагогічного явища. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2011. Вип. 15, кн. 1. – С. 62–69.
25. Алексєєнко Т. Ф. «Я – соціальне» та «Я – індивідуальне» в соціалізації особистості. *Шлях освіти*. 2009. № 4 (54). С. 7–9.
26. Алексєєнко Т.Ф. Явища мобінгу та булінгу в стосунках групи і особистості. *Шлях освіти*. 2012. № 2. С. 12-16.
27. Алексєєнко, Т.Ф. Явища мобінгу й булінгу у взаєминах особистості та колективу. *Управління освітою*. 2019. № 4 (412). С. 46-53.
28. Алексєєнко Т. Ф., Малиношевський. Формування цілісного виховного середовища дитини у педагогічній спадщині В. Сухомлинського: моногр. Хмельницький : Поліграфіст-2, 2012. 296 с.
29. Виховання соціально-значущих якостей підростаючої особистості: метод. посіб. / заг. ред Т.Ф. Алексєєнко. – Ніжин : ПП Лисенко, 2015. 192 с.
30. Добродійна діяльність школярів: методичні рекомендації/під заг. ред.. Т.Ф. Алексєєнко. – Ніжин: ПП Лисенко, 2015. 104 с. з іл.
31. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / І. Д. Зверева, Т. Ф. Алексєєнко, Т. М. Басюк [та ін.] ; за заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. К.; Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
32. Енциклопедія освіти / Акад пед наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень]. 2-е вид. доповнене. К.: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
33. Організація соціально-педагогічної підтримки школярів групи ризику: метод. посіб. / за заг. ред. Т. Ф. Алексєєнко. – К. : ТОВ «Задруга», 2017. 168 с.
34. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія; за заг. ред. І. Д. Зверєвої. К.: Центр учбової літератури, 2008. 468 с.

35. Соціальна педагогіка : словник-довідник. за заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. Вінниця : Планер, 2009. 548 с.
36. Соціальна педагогіка: теорія та технології: підруч. [для студ. вищ. навч. закладів] / Т. Г. Веретенко, Т. Ф. Алексеєнко, Т. П. Басюк [та ін.]; за заг. ред. І. Д. Звереві. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
37. Соціальні цінності малої групи школярів : монографія / за заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. К. : Пед. думка, 2012. - 240 с.
38. Соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді : монографія / за заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. – К. : ТОВ «Задруга», 2017. 168 с.
39. Соціально-педагогічний супровід дітей із сімей вимушених переселенців : посібник; за ред. Т.Ф. Алексеєнко. Київ, 2020. 179 с.
40. Aliksieienko T., Povidachyk O., Averina K., Protas O., Vynogradova O., Kulyk I. Comparing Research Training of Social Workers in the USA and Western Europe: Ukrainian Perspective *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2022, Volume 14, Issue 1, pages: 426-439. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/527>
41. Aliksieienko Tetiana. Priority Ideas and Trends of Designing the Environmental of an Educational Institution in the Conditions of Development of Modern Society // *Trends of modern science and practice. Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference. Ankara, Turkey. February 8-11.2022. Pp. 284-288.* https://isg-konf.com/ru/trends-of-modern-science-and-practice-ru/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=SITE_-isg-konf_Konferencija&utm_content=1100278024#:~:text=Aliksieienko%20Tetiana,OF%20MODERN%20SOCIETY

Додаткова

1. Закон України «Про вищу освіту». Верховна Рада України; **Закон** від 01.07.2014 № 1556-VII (Редакція станом на 12.05.2022). <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>
2. Закону України «Про повну загальну середню освіту». Верховна Рада України; Закон від 16.01.2020 № 463-IX (Редакція станом на 01.07.2022). <https://zakon.rada.gov.ua/go/463-20>
3. Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text:~:text=%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%8E%20%D0%9A%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BD%D0%B5%D1%82%D1%83%20%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%0A%D0%B2%D1%96%D0%B4%2012%20%D1%81%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%8F%202022%20%D1%80.%20%E2%84%96%2044>
4. Концепція безпеки закладів освіти. Рішення КБМ України від 07 квітня 2023 року. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-bezpeky-zakladiv-osvity-i070423-301>
5. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#n10>
6. Альохін М. М. Тьюторський супровід соціального розвитку молодших школярів у приватних закладах освіти України. Дисертація доктора філософії, 231 – Соціальна робота. 2021. https://ipv.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/Dis_Alokhin.pdf
7. Виховуємо людину, яка вміє змінюватися сама і змінювати цей світ : замість передм. / Олег Топузов // Біологія і екологія : [зб. метод. матеріалів] / НАПН України, Ін-т

- педагогіки НАПН України ; [уклад.: О. М. Топузов, Т. М. Засекіна, Н. Ю. Матяш]. – Київ, 2018. – С. 3–4.
8. Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи : аналітико-методичні матеріали / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. Київ : Педагогічна думка, 2021. 192 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726079/>.
 9. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України : методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2023. 187 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-736-7-2023-190>. URL: <https://undip.org.ua/library/diagnostyka-ta-kompensatsiia-osvitnikh-vtrat-u-zahalniy-seredniy-osviti-ukrainy-metodychni-rekomendatsii/>.
 10. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови. Методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної : Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 296 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-360-0-2022-70>.
 11. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: реалії, досвід, перспективи / методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2023–2024 навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної; Ін-т педагогіки НАПН України. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2023. 192 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-737-4-2023-192>. URL: <https://undip.org.ua/library/zahalna-serednia-osvita-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-vidbudovy-realii-dosvid-perspektyvy-metodychni-rekomendatsii/>.
 12. Мезенцева О.І. Соціально-педагогічні основи гармонізації виховного середовища дитини у діяльності Вальдорфської школи. Дис. кан. пед.наук 13.00.05 – соціальна педагогіка. 2019. https://ipv.org.ua/wpcontent/uploads/2019/10/MEZENTSEVA_diss.pdf
 13. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий(заст. голови), О. М. Топузов (заст. голови)]; за заг. ред. В.Г.Кременя. — Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. — 384 с. —Бібліогр.: с. 21. — (До30-річчя незалежності України). DOI:<https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf>
 14. Організація освітнього процесу в Україні та країнах ЄС в умовах непрогнозованих глобальних впливів : довідкове видання / Малихін О. В., Арістова Н. О., Шпарик О. М. [Електронне видання]. Київ : “КОНВІ ПРІНТ”, 2021. - 71 с. URL : https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/21.31-Dovidnyk_Malykhin_Aristova_SHparyk.pdf
 15. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія / О.М. Топузов. – Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. – 160 с. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/Topuzov_007_7.pdf
 16. Педагогічна майстерність: розвиток професійно-педагогічної адаптивності та соціальної рефлексії майбутнього вчителя : навч. посіб. / О. М. Топузов, О. В. Малихін, Т. Л. Опалюк ; М-во освіти і науки України. – Київ : Пед. думка, 2018. – 291 с.
 17. Топузов О. М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. – Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. – 160 с.
 18. Топузов О. М. Педагог як творець особистості цифрової доби. Практична філософія і Нова українська школа: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 травня 2019 р., м. Київ). Київ, 2019 С.90–92. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/716270>.

19. Топузов О. М. Соціальне співробітництво в системі загальної середньої освіти. Укр. пед. журн. = Ukrainian Educational Journal. 2018. № 3. С. 47–59.
20. Lokshyna O. I., Topuzov O. M. COVID-19 and education in Ukraine: responses from the authorities and opinions of educators. *Perspectives in Education*. 2021. Vol. 39. No. 1. P. 207-230. DOI: <https://doi.org/10.18820/2519593X/pie.v39.i1.13>. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/725395/>.
21. Topuzov O. Educational partnership in the system of general secondary education: concept and content. Український педагогічний журнал. 2020. № 3. С. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-3-5-13>
22. Topuzov O., Bibik N., Lokshyna O., Onoprienko O. Organisation of primary education at war in Ukraine: results of a survey of primary education specialists. *Education: Modern Discourses*. 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2022-5-01> URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734255/>.
23. Topuzov O., Malykhin O., Aristova N. General Secondary Teachers' Views on Educational Process Amid the Covid-19 Pandemic: Two-Year Experience of Blended Learning. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2022. № 1. P. 549-559. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6841>.

УДК 37.013.303: 304

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 10 від «05» жовтня 2023 р.).

Алексєєнко Т. Ф. Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) / Алексєєнко Т. Ф. [Електронне видання]. – Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2023. – 23 с.

Рецензенти:

Дічек Н. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу історії та філософії освіти;

Альохін М. М. доктор філософії з соціальної роботи, директор приватного закладу освіти «КМДШ» Осокорки».

Анотація

Програма навчальної дисципліни «Соціально-педагогічний підхід в організації освітнього середовища та соціалізації здобувачів освіти» розроблена для третього освітньо-наукового рівня – підготовки докторів філософії. Спрямована на розкриття сутності, онтологічних основ, змісту, основних понять і термінів, класифікаційних характеристик, технологічного потенціалу соціально-педагогічного підходу у науковій та професійній діяльності, зокрема щодо особливостей застосування у дослідженні освітнього середовища та соціалізації особистості здобувача освіти.

Annotation

The program of the educational discipline "Social-pedagogical approach in the organization of the educational environment and socialization of the student of education" was developed for the third educational and scientific level - training of doctors of philosophy. It is aimed at revealing the essence, ontological foundations, content, basic concepts and terms, classification characteristics, technological potential of the socio-pedagogical approach in scientific research and professional activity, in particular, regarding the peculiarities of its application in the study of the educational environment and the socialization of the personality of the student of education.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік
© Алексєєнко Тетяна Федорівна, 2023 рік